

EUROPEIZACE POSTIHU NELEGÁLNÍHO OBCHODU S DROGAMI

SVĚTLANA KLOUČKOVÁ

I. ÚVOD

Evropská unie se od 1. ledna 2007 rozšířila o další dva členské státy a sdružuje nyní 27 členských států (s 29 jurisdikcemi), což je prostor, ve kterém nyní žije přibližně 500 milionů lidí. Rozšiřováním tzv. Schengenského prostoru (z nečlenských států je do tohoto prostoru zapojeno také Norsko a Island a připravuje se i částečné zapojení Švýcarska a Lichtenštejnska) dochází k postupnému mizení vnitrostátních hranic mezi státy do tohoto prostoru zapojených a k posilování vnější hranice schengenského prostoru. Tento vývoj, po více jak tří tisícileté známé a často bohužel násilné historii Evropy, je možné zcela určitě označit za velký úspěch nejen politický a ekonomický, ale také kulturní.

Bohužel s tímto postupným sjednocováním evropského prostoru jsou spojeny i společensky velmi nebezpečné jevy, které představují novou výzvu pro všechny státy, které se na tomto sjednocování podílejí. Jedním z nich je bezesporu nelegální obchod s drogami, neboť sjednocováním Evropy dochází nejen k oslabení hraničních kontrol mezi členskými státy, ale také ke zvětšení „jednotného“ trhu konzumentů nelegálních drog.

Nedovolený obchod s drogami ohrožuje zdraví, bezpečnost a kvalitu života občanů Evropské unie stejně jako legální hospodářskou činnost, stabilitu a bezpečnost členských států.

Podle zprávy Europolu o rozšíření drog v Evropské unii¹ je výroba a pěstování drog a nelegální obchod s nimi v současné době nejběžnější formou organizovaného zločinu v rámci Evropské unie. Po marihuaně jsou v Evropské unii nejvíce rozšířeny syntetické drogy. Nelegální aktivity jsou často zastírány legálním podnikáním, jako např. provozováním kaváren a restaurací. Skupiny organizovaného zločinu jsou zapojeny i do jiných nelegálních aktivit jako např. obchod s lidmi, vydírání, obchod se zbraněmi, legalizace výnosů z trestné činnosti.

¹ EUROPOL, Drugs 2006 – <http://www.europol.europa.eu/publications/SeriousCrimeOverviews/2005/drugs2005.pdf>

Současnou drogovou situaci v rámci EU popisuje Evropské monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti (EMCDDA)² a výroční zprávy Europolu.³

Evropské monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti⁴ sbírá a analyzuje data spojená s drogovou trestnou činností již od r. 1995. Výroční zprávy tohoto střediska sdružují informace z 29 zemí a jsou vydávány v 23 jazycích. Z výroční zprávy tohoto střediska za r. 2006⁵ vyplývá, že drogy jsou v Evropě levnější, než kdy před tím, i když jsou velké rozdíly v cenách mezi jednotlivými státy. Záchyty heroinu a jeho produkce rostou. Počet úmrtí v souvislosti s drogami se sice snižuje, ale narůstá počet infekčních onemocnění. V Evropské unii se odhaduje 1,7 milionu problémových uživatelů drog.

Z výroční zprávy Europolu za r. 2005⁶ vyplývá, že cannabis je do Evropské unie z Maroka nejčastěji pašován přes Španělsko. Největšími producenty syntetických drog jsou Belgie a Nizozemí. Tyto státy společně se Španělskem jsou rovněž vstupní branou kokainu do Evropské unie. Heroin je do Evropské unie pašován různými cestami zejména za přispění tureckých skupin organizovaného zločinu.

Přestože stále existují hierarchicky organizované skupiny organizovaného zločinu působící v Evropské unii, současné studie (viz např. Posouzení hrozby organizovaného zločinu v EU)⁷ potvrzují, že většina skupin má spíše flexibilní a proměnou strukturu. Tyto skupiny stále více využívají odborníků nejenom s biologickým a chemickým vzděláním, ale také účetní, finanční experty, experty na výpočetní techniku apod.

Za situace, kdy v Evropské unii je celkem 29 jurisdikcí různě upravujících trestnou činnost související v nelegálním obchodem s drogami, není překvapením, že oblast právní úpravy postihu tohoto nelegálního obchodu a spolupráce mezi členskými státy v této oblasti se stala jednou z oblastí zájmu nejen Komise a Rady EU, ale také Europolu a Eurojustu.⁸

II. STRATEGIE EVROPSKÉ UNIE

V BOJI PROTI NELEGÁLNÍMU ŠÍŘENÍ DROG

Již od 90. let 20. století jsou v Evropské unii přijímány Radou strategie Evropské unie v boji proti nelegálnímu šíření drog a na ně navazující akční plány.

Potřeba legislativní akce, jež by řešila nedovolený obchod s drogami, je zejména vyjádřena v akčním plánu Rady a Komise přijatém Radou ve složení pro spravedlnost

² Jedná se o jednu z decentralizovaných agentur Evropského společenství se sídlem v Lisabonu – založena byla v r. 1993, plně funkční je od r. 1995 a jejím hlavním úkolem je poskytovat Společenství a členským státům spolehlivá a srovnatelná data z evropské úrovně týkající se drog, drogových závislostí a důsledků s nimi spojených – viz <http://www.emcdda.europa.eu/index.cfm?fuseaction=public.Content&nodeid=373&sLanguageiso=EN>

³ Založen Úmluvou o Europolu ze dne 26. 7. 1995 – Úř. věstník C 316, 27/11/1995 P. 0002–0032.

⁴ Toto středisko bylo zřízeno nařízením Rady (EHS) č. 302/93, Úř. věst. L 36, 12. 2. 1993, s. 1. Nařízení ve znění nařízení (ES) č. 3294/94 (Úř. věst. L 341, 30. 12. 1994, s. 7).

⁵ <http://ar2006.emcdda.europa.eu/en/home-en.html>

⁶ <http://www.europol.europa.eu/publications/ar2005/EuropolAnnualReport2005.pdf>

⁷ EU Organised Crime Threat Assessment 2006 – <http://www.europol.europa.eu/publications/OCTA/OCTA2006.pdf>

⁸ Založen rozhodnutím Rady EU ze dne 28. 2. 2002 – Úř. věstník L 63, ze dne 6. 3. 2002, s. 1.

a vnitřní věci ve Vídni dne 3. prosince 1998 o nejlepších způsobech provádění ustanovení Amsterodamské smlouvy týkajících se vytvoření prostoru svobody, bezpečnosti a práva,⁹ v závěrech jednání Evropské rady z Tampere ve dnech 15. a 16. října 1999, zejména v bodě 48 těchto závěrů, v protidrogové strategii EU (2000–2004) přijaté na zasedání Evropské rady v Helsinkách ve dnech 10. až 12. prosince 1999 a v protidrogovém akčním plánu EU (2000–2004) schváleném Evropskou radou na zasedání v Santa Maria de Feira ve dnech 19. a 20. června 2000.

Poslední protidrogová strategie Evropské unie byla přijata Radou EU dne 22. 11. 2004 na léta 2005 až 2012.¹⁰ Tato strategie je nedílnou součástí víceletého Haagského programu¹¹ pro posílení svobody, bezpečnosti a práva v EU.¹² V této strategii určila Rada dva obecné cíle ve vztahu k drogám:

- EU usiluje o to, aby přispěla k dosažení vysoké úrovně ochrany zdraví, blaha a společenské soudržnosti tím, že doplňuje činnost členských států v zájmu prevence, snižování užívání drog, závislosti, jakož i poškození zdraví a společnosti souvisejícího s užíváním drog,
- EU a její členské státy usilují o zajištění vysoké úrovně bezpečnosti pro širokou veřejnost tím, že přijmou opatření proti výrobě drog, přeshraničnímu obchodování s drogami a zneužívání prekursorů, a rovněž zesílením preventivních opatření proti zločinům souvisejícím s drogami prostřednictvím účinné spolupráce zakotvené ve společném postupu.

Rada uvedla, že současný ucelený, multidisciplinární a vyrovnaný přístup spojující snižování nabídky i poptávky zůstává základem přístupu Unie k problematice drog. Strategie se soustřeďuje na:

- dvě oblasti politiky – jednak na snižování poptávky a jednak na snižování nabídky a na
- dvě průřezová témata – mezinárodní spolupráce a na výzkum, informace a jejich vyhodnocování.

Koordinace protidrogových politik na úrovni EU probíhá prostřednictvím horizontální pracovní skupiny pro drogy, která je průběžně informována o příslušném vývoji na vnitrostátní úrovni a o činnostech prováděných pracovními skupinami Rady.¹³

Rada v této Strategii vytyčila tyto priority v oblasti snižování poptávky:

- zlepšení přístupu k preventivním programům a jejich zefektivnění, zvyšování povědomí o riziku užívání psychoaktivních látek a s ním spojených následcích,
- zlepšení přístupu k programům časně intervence, zvláště pro mladé lidi, kteří experimentují s užíváním psychoaktivních látek,
- zlepšení přístupu k cíleným a rozmanitým léčebným programům, včetně psycho-sociální a farmakologické péče,

⁹ Úř. věst. C 19 ze dne 23. 1. 1999, s. 1.

¹⁰ <http://www.emcdda.europa.eu/index.cfm?fuseaction=public.Content&nnodeid=6790&sLanguageiso=EN>

¹¹ Úř. věst. C 53 ze dne 3. 3. 2005, s. 1–14.

¹² bod 2.8 Protidrogová strategie Evropské unie.

¹³ Jedná se o tyto skupiny: pro policejní a celní spolupráci, multidisciplinární skupina pro organizovanou trestnou činnost, pracovní skupina pro zdraví, pracovní skupina pro hospodářské otázky, pracovní skupiny pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku.

- zlepšení přístupu k službám pro prevenci a léčbu HIV/AIDS, žloutenky a jiných infekcí a chorob spojených s užíváním drog.

V oblasti snižování nabídky Rada stanovila tyto priority:

- posílení spolupráce v oblasti vymáhání práva v rámci EU na strategické úrovni – zejména by mělo být posíleno zlepšování a sdílení znalostí a zkušeností – zvláštní pozornost je třeba věnovat vynucování práva ve spojitosti s legalizací výnosů z trestné činnosti spojené s obchodováním s drogami a zabavování majetku,
- využívat k účinné spolupráci stávající nástroje – plně implementovat rámcové rozhodnutí, které stanoví minimální ustanovení skutkové podstaty trestných činů a sankcí v oblasti obchodu s drogami, společné vyšetřovací týmy, evropský zatýkácí rozkaz, Europol, Eurojust, finanční zpravodajskou jednotku, opatření pro zabavování majetku a Úmluvu OSN proti mezinárodnímu organizovanému zločinu a jejich protokoly.¹⁴

Tato strategie zdůrazňuje důležitost důsledné vnitrostátní politiky trestního stíhání ve všech členských státech a potřebu vnitrostátních kontrol, které budou doplňovat opatření přijatá na vnějších hranicích EU. Součástí vyhodnocení účinnosti této strategie bude i vyhodnocení provádění rámcového rozhodnutí, které stanovilo minimální ustanovení skutkové podstaty trestných činů a sankcí v oblasti obchodu s drogami.

Tato strategie má sloužit jako podklad pro dva čtyřleté protidrogové akční plány EU. První z nich na léta 2005 až 2008¹⁵ je již aplikován. Tento akční plán navržený Komisí a přijatý Radou přihlíží ke konečnému vyhodnocení protidrogové strategie EU a protidrogového akčního plánu EU z let 2000–2004 vypracovanému Komisí.¹⁶

Konečným cílem tohoto akčního plánu je významné snížení výskytu užívání drog mezi obyvatelstvem a zmenšení škod způsobených společností. V tomto akčním plánu je zdůrazněno, že jak strategie, tak tento plán nesmí být samoučelné. Proto i kdyby bylo dosaženo všech jejich cílů, je třeba konstatovat, že neuspěly, pokud výsledkem nebude měřitelné zmírnění drogového problému v Evropské unii.

Tento akční plán stanoví řadu konkrétních opatření, která byla zvolena na základě těchto kritérií:

- opatření na úrovni EU musí nabídnout jednoznačnou přidanou hodnotu a výsledky musí být reálné a měřitelné,
- opatření musí být efektivní z hlediska vynaložených nákladů a přímo přispívat k dosažení alespoň jednoho z cílů nebo priorit uvedených ve strategii,
- počet opatření v jednotlivých oblastech musí být cílený a reálný.

V tomto akčním plánu je uvedeno celkem 46 konkrétních opatření, u kterých je navržena lhůta k jejich provedení, a které subjekty jsou odpovědné za jejich splnění. V r. 2008 budou provedení a účinnost těchto opatření vyhodnoceny a bude zpracován plán na léta 2009–2012. Do konce roku 2012 by mělo být vypracováno závěrečné vyhodnocení této strategie a dvou akčních plánů s cílem posoudit, zda bylo dosaženo pokroku ve všech prioritách a oblastech vymezených strategií.

¹⁴ Tuto velmi významnou mezinárodní smlouvu Česká republika zatím neratifikovala. Z členských států EU tuto mezinárodní smlouvu neratifikovaly rovněž Irsko, Lucembursko a Řecko. Naopak Evropské společenství tuto mezinárodní smlouvu ratifikovalo.

¹⁵ <http://www.emcdda.europa.eu/index.cfm?fuseaction=public.Content&nnodeid=10360&sLanguagei-so=EN>

¹⁶ KOM(2004) 707 v konečném znění.

III. EUROPEIZACE TRESTNÍHO PRÁVA TÝKAJÍCÍHO SE DROGOVÉ TRESTNÉ ČINNOSTI

Problematika drogové trestné činnosti byla členskými státy Evropských společenství považována za palčivý problém již před vznikem Evropské unie. O tom mimo jiné svědčí i přijetí **rezoluce Evropským parlamentem o obchodu s drogami** ze dne 27. 2. 1989.¹⁷ V této rezoluci Evropský parlament vyzval členské státy, aby posílily svoji soudržnost vzájemnými smlouvami o vydávání, propadnutí výnosů, monitorování bankovních a finančních systémů, bojem proti praní peněz, shromažďování dat a aby se aktivně podílely na návrzích nových mezinárodních smluv.

Trestní právo je prozatím pořád součástí tzv. třetího pilíře Evropské unie, tj. odpovědnost za uplatňování a prosazování trestního práva plně spadá do kompetence členských států, akty Rady EU nejsou v této oblasti přímo proveditelné, ale jsou závazné co do výsledku a platí zde zásada jednomyslnosti při přijímání aktů Rady EU. Navzdory tomu akty Rady již v současné době ovlivňují uplatňování a prosazování trestního práva členských států v oblasti drogové trestné činnosti.

Základem europeizace skutkových podstat souvisejících s nelegálním obchodem s drogami je čl. 29 Amsterdamské smlouvy novelizující Smlouvu o Evropské unii, smlouvy ustanovující Evropská společenství a některé připojené akty, část VI – Ustanovení o policejní a justiční spolupráci v trestních věcech (dále jen Smlouva o EU).¹⁸ Podle tohoto ustanovení je cílem Unie zajistit občanům vysokou úroveň bezpečnosti v rámci prostoru svobody, bezpečnosti a spravedlnosti tím, že vytvoří společný postup mezi členskými státy v oblasti policejní a justiční spolupráce v trestních věcech. Tento cíl má být dosažen mimo jiné také prevencí a bojem proti nelegálnímu obchodu s drogami. Tento společný postup mezi členskými státy je prostřednictvím právních aktů Rady zajišťován jednak ovlivňováním trestního práva hmotného a jednak trestního práva procesního, zejména v oblasti vzájemné spolupráce členských států ve věcech trestních.

V trestním zákonu České republiky je drogová trestná činnost upravena v ustanoveních § 187–188a. Tato ustanovení neobsahují definice či seznamy omamných a psychotropních látek a prekursů, na které se vztahují. Seznamy těchto látek jsou uvedeny v zákonu o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů č. 167/1998 Sb. ve znění pozdějších změn.

Tento zákon upravuje:

- a) zacházení s návykovými látkami, jejich vývoz, dovoz a tranzitní operace s nimi,
- b) zacházení s přípravky obsahujícími návykové látky nebo prekursory nebo obsahujícími návykové látky a prekursory, jejich vývoz, dovoz a tranzitní operace s nimi,
- c) zacházení s přípravky obsahujícími efedrin nebo větší množství než 30 mg pseudoefedrinu v jednotce lékové formy,
- d) pěstování máku, konopí a koky a vývoz a dovoz makoviny.

Seznamy omamných a psychotropních látek jsou uvedeny v příloze tohoto zákona a vycházejí zejména z Jednotné Úmluvy o omamných látkách (vyhl. č. 47/1965 Sb. ve znění č. 458/1991 Sb.) a Úmluvy o psychotropních látkách (vyhl. č. 62/1989 Sb.).

¹⁷ Úř. věst. C 047 ze dne 27. 2. 1989, s. 53.

¹⁸ Úř. věst. C 340 ze dne 10. 11. 1997, s. 145.

Z hlediska europeizace trestně právní úpravy drogové trestné činnosti je podstatné, že tento zákon upravuje zacházení s prekursory a pomocnými látkami v návaznosti na přímo použitelné předpisy Evropských společenství. Těmito předpisy jsou nařízení Rady, která upravují opatření přijatá za účelem zamezení zneužívání určitých látek k nedovolené výrobě omamných a psychotropních látek.

Do 18. srpna 2005 byla v účinnosti tato nařízení:

- Nařízení Rady (EHS) č. 3677/90,¹⁹ o opatřeních, která byla přijata za účelem zamezení zneužívání určitých látek k nedovolené výrobě omamných a psychotropních látek,
- Nařízení Rady (EHS) č. 900/92,²⁰ které změnilo nařízení č. 3677/90,
- Nařízení Komise (EHS) č. 3769/92,²¹ kterým se provádí a mění nařízení č. 3677/90,
- Nařízení Rady (ES) č. 988/2002,²² které změnilo nařízení č. 3677/90,
- Nařízení Komise (ES) č. 1232/2002,²³ kterým se nahradila příloha nařízení č. 3677/90.

Od 18. srpna 2005 byla shora uvedená nařízení nahrazena těmito nařízeními Rady, která upravují postupy pro kontrolu a sledování prekursorů jak uvnitř Evropského společenství, tak ve vztahu k třetím zemím:

- Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 ze dne 11. února 2004 o prekursorech drog,²⁴
- Nařízení Rady (ES) č. 111/2005 ze dne 22. prosince 2004, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími státy.²⁵

Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 ze dne 11. února 2004 o prekursorech drog stanoví harmonizovaná opatření pro kontrolu a sledování některých látek často používaných při nedovolené výrobě omamných a psychotropních látek uvnitř společenství s cílem zabránit jejich zneužití. Přílohy rozdělují prekursory do dvou kategorií a stanoví vzory prohlášení týkající se jednorázových i opakovaných operací.

Nařízení Rady (ES) č. 111/2005 ze dne 22. prosince 2004 stanovuje pravidla pro sledování obchodu mezi Společenstvím a třetími zeměmi s některými látkami, které jsou často používány při nedovolené výrobě omamných a psychotropních látek s cílem zamezit zneužívání těchto látek. Vztahuje se na dovoz, vývoz a zprostředkovatelskou činnost. Toto nařízení upravuje dokumentaci a označování těchto látek, udělování licencí a registraci hospodářských subjektů, kteří s těmito látkami obchodují, pravidla evidence vývozu a dovozu. Členským státům je uloženo, aby stanovily pravidla týkající se sankcí za porušení tohoto nařízení a přijaly veškerá opatření k jeho uplatňování. V příloze k tomuto nařízení jsou prekursory rozděleny do 3 kategorií.

První pokus ke sblížení právní úpravy členských států EU týkající se drogové trestné činnosti byl učiněn **Společnou akcí** ze dne 17. prosince 1996 přijatou Radou na základě článku K.3 Smlouvy o Evropské unii **o sblížení právních předpisů**

¹⁹ Úř. věst. L 357 ze dne 20. 12. 1990, s. 1–5, CS: Kapitola 15, Svazek 01, s. 414.

²⁰ Úř. věst. L 96 ze dne 10. 4. 1992, s. 1–6, CS: Kapitola 15, Svazek 02, s. 95.

²¹ Úř. věst. L 383 ze dne 29. 12. 1992, s. 17–29, CS: Kapitola 15, Svazek 02, s. 157.

²² Úř. věst. L 151 ze dne 11. 6. 2002, s. 1–3, CS: Kapitola 15, Svazek 07, s. 79.

²³ Úř. věst. L 180 ze dne 10. 7. 2002, s. 5–8, CS: Kapitola 15, Svazek 07, s. 97.

²⁴ Úř. věst. L 47 ze dne 18. 2. 2004, s. 1–10, CS: Kapitola 15, Svazek 08, s. 46.

²⁵ Úř. věst. L 22 ze dne 26. 1. 2005, s. 1–10.

a praxe členských států Evropské unie pro boj proti drogové závislosti a předcházení nedovolenému obchodu s drogami a boj proti němu (96/750/SVV).²⁶

V této společné akci je stanoveno, že členské státy mají usilovat o sblížení svých vnitrostátních právních předpisů tak, aby byly v Evropské unii vzájemně slučitelné v rozsahu nezbytném pro předcházení nedovolenému obchodu s drogami a pro boj proti němu. Stejně tak mají usilovat o vzájemnou slučitelnost praxe orgánů policie, celních orgánů a justičních orgánů, tak aby se v Evropské unii zajistila užší evropská spolupráce při předcházení nedovolenému obchodu s drogami a při boji proti němu. Členské státy se rovněž zavázaly k posílení operativní spolupráce mezi policejními, celními a soudními orgány.

Článek 9 této Společné akce stanoví, že členské státy se zavazují, že stanoví trestní postihy za nedovolené užívání nebo výrobu omamných látek spáchané jednáním, které je učiněno veřejně a úmyslně k podněcování nebo vybízení jiných jakýmkoliv prostředky. Zvláštní pozornost je třeba věnovat používání služeb informatiky, zejména Internetu. Členské státy se v této Společné akci zavázaly vypracovat právní předpisy směřující k těmto cílům v rozsahu nezbytném k vytvoření právního základu nebo k zaplnění právních mezer, pokud jde o syntetické drogy. Podporují zejména zřízení rychlého informačního systému, aby bylo možno takové drogy identifikovat jako látky, které je třeba zakázat, jakmile se v některém členském státě objeví.

Podle článku 4 této Společné akce musí členské státy zajistit, aby sankce ukládané v rámci jejich právních systémů za obchodování s drogami závažného rozsahu byly řazeny mezi nejpřísnější sankce, které je možno uložit za zločiny srovnatelné závažnosti.

Tato Společná akce dále členské státy zavazuje:

- přijmout nezbytná opatření, aby byla podstatně zvýšena operační spolupráce mezi orgány policie, celními orgány a soudními orgány při boji proti drogové závislosti a v předcházení nedovolenému obchodu s drogami a v boji proti němu,
- zajistit, aby jejich závazky podle úmluv Organizace spojených národů o omamných látkách a psychotropních látkách z let 1961, 1971 a 1988 byly přísně a účinně uplatňovány,
- přijmout nevhodnější opatření k boji proti nedovolenému pěstování rostlin obsahujících aktivní složky s omamnými vlastnostmi,
- bojovat proti nedovolenému pohybu omamných látek a psychotropních látek v rámci Společenství, včetně „drogové turistiky“.

Tomuto poslednímu bodu předcházela **rezoluce Rady o opatřeních zaměřených na problém drogové turistiky v rámci Evropské unie ze dne 29. listopadu 1996.**²⁷

V této rezoluci Rada vyzvala členské státy, aby:

- zdokonalily a urychlily výměnu informací,
- koordinovaly operace a
- vzájemně vylepšily postupy pro aplikaci vnitrostátního práva týkajícího se drogové turistiky.

²⁶ Úř. věst. L 342 ze dne 31. 12. 1996, s. 6–8, (v češtině: Kapitola 19, Svazek 01, s. 48).

²⁷ Úř. věst. L 375 ze dne 12. 12. 1996, s. 3.

Dále Rada vyzvala členské státy, aby se zřetelem na své zkušenosti s problematikou drogové turistiky a svoji potřebu přijaly tato opatření:

- a) zdokonalily a urychlily výměnu informací na centrální, regionální a místní úrovni
- b) zřídily pokud to bude potřeba styčné pracovníky pro koordinaci problematiky drogové turistiky,
- c) prováděly konzultace ohledně plánovaných akcí na obou stranách hranic a pokud je to vhodné, aby zapojily i tranzitní členské státy,
- d) zefektivnili proces předání trestního řízení, zejména pokud jde o předání velkého počtu relativně málo závažných trestných činů.

Protidrogová jednotka Europolu byla vyzvána, aby ve své každoroční zprávě věnovala pozornost i problému drogové turistiky.

Shora uvedené Společné akci ze dne 29. 11. 1996 předcházela rovněž **rezoluce Rady o opatřeních zaměřených na boj a odhalování nezákonného pěstování a výroby drog v rámci Evropské unie ze dne 16. prosince 1996.**²⁸ V této rezoluci Rada členské státy vyzvala, aby:

- věnovaly zvláštní pozornost prevenci a odhalování pěstování a výroby drog,
- zvážily v závislosti na okolnostech v jejich zemích stanovení trestnosti prodeje semen konopí, pokud osoba vědomě prodá jiné osobě tato semena s úmyslem, aby tato byla nelegálně pěstována,
- zakázaly pěstování konopí ve sklenících, fóliovnících či uvnitř budov, s výjimkou takového pěstování pro vědecké účely na základě zvláštní licence,
- zlepšily operativní výměnu informací s protidrogovou jednotkou Europolu.

Na shora uvedenou Společnou akci ze dne 29. 11. 1996 navázala rovněž **rezoluce Rady ze dne 20. prosince 1996 o odsuzování za závažné případy nelegálního obchodu s drogami (97/C 10/02).**²⁹ V této rezoluci Rada vyzvala členské státy, aby závažné případy nelegálního obchodu s drogami postihovaly nepodmíněnými tresty odnětí svobody a aby zlepšily vzájemnou spolupráci při odhalování a postihu této trestné činnosti.

Znovu se Rada zabývala touto problematikou v r. 2002, kdy přijala **dne 25. 4. 2002 doporučení o zlepšení vyšetřovacích metod v boji proti organizovanému zločinu spojenému s organizovaným nelegálním obchodem s drogami.**³⁰ Rada zde členským státům doporučila, aby:

- aplikovaly veškeré dostupné metody vyšetřování na jakékoli aktivity spojené s nelegálním obchodem s drogami a pátrání po příjmech a výnosech organizovaného zločinu,
- podporovaly vznik specializací na vyšetřování této trestné činnosti,
- podporovaly vzájemnou spolupráci policejních orgánů, soudů, státních zastupitelství, daňových orgánů a právnických osob, které registrují movitý nebo nemovitý majetek,
- podporovaly vznik společných vyšetřovacích týmů podle právních nástrojů Evropské unie,³¹

²⁸ Úř. věst. C 389 ze dne 23. 12. 1996, s. 1.

²⁹ Úř. věst. C 10 ze dne 11. 1. 1997, s. 3–4.

³⁰ Úř. věst. C 114 ze dne 15. 5. 2002, s. 1–2.

³¹ Viz např. čl. 13 Úmluvy o vzájemné pomoci v trestních věcech mezi členskými státy Evropské unie ze dne 29. května 2000 (č. 55/2006 Sb. m. s.).

– podporovaly zapojení Europolu v souladu s doporučením Rady ze dne 30. 11. 2000.³² Podrobněji se definování skutkových podstat v trestních zákonech členských států týkajících se drogové trestné činnosti týká **rámcové rozhodnutí Rady 2004/757/SVV ze dne 25. října 2004, kterým se stanoví minimální ustanovení týkající se znaků skutkových podstat trestných činů a sankcí v oblasti nedovoleného obchodu s drogami.**³³

Pro účely tohoto rámcového rozhodnutí (dále jen RR) se rozumí drogami látky uvedené v těchto úmluvách OSN:

- a) Jednotná úmluva o omamných látkách z roku 1961 (ve znění protokolu z roku 1972);
- b) Vídeňská úmluva o psychotropních látkách z roku 1971. Jsou zde rovněž zahrnuty látky podléhající kontrole na základě společné akce č. 97/396/SVV z 16. června 1997 o výměně informací, hodnocení rizika a kontrole nových syntetických drog.³⁴

Prekursory se rozumí veškeré látky vyjmenované v shora uvedených právních předpisech Společenství, kterými se provádějí závazky vyplývající z článku 12 Úmluvy Organizace spojených národů ze dne 20. prosince 1988 proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami. Právníkem osobou se rozumí každý právní subjekt, který má takové postavení podle platných vnitrostátních právních předpisů, s výjimkou států nebo jiných veřejnoprávních subjektů vykonávajících veřejnou moc a veřejných mezinárodních organizací.

Toto RR členským státům ukládá v čl. 2 odst. 1 přijmout nezbytná opatření, k tomu, aby úmyslné jednání, pokud je protiprávní, bylo trestné:

- a) výroba, zhotovování, extrahování, příprava, nabízení, nabízení za účelem prodeje, šíření, prodej, dodávání za jakýchkoliv podmínek, překupnictví, zasilání, tranzitní přeprava, převážení, dovoz nebo vývoz drog,
- b) pěstování opiového máku, keřů koky nebo rostlin konopí,
- c) držení nebo nákup drog za účelem některých činností uvedených pod písmenem a),
- d) zhotovování, převážení nebo šíření precursorů, pokud je známo, že jsou určeny k použití při nedovolené výrobě nebo zhotovení drog.

Každý členský stát má rovněž učinit trestným návod ke spáchání některého z výše uvedených trestných činů, pomoc při jeho spáchání či pokus o jeho spáchání. Členský stát však může z trestní odpovědnosti vyjmout pokus nabízet nebo připravovat drogy podle čl. 2 odst. 1 písm. a) a pokus o držení drog podle čl. 2 odst. 1 písm. c).

Naopak toto RR členským státům neukládá, aby učinily trestným jednání shora uvedená, pokud se ho pachatelé dopustí výhradně pro svou vlastní spotřebu, jak je vymezena vnitrostátními právními předpisy.

Podle čl. 4 tohoto RR každý členský stát má přijmout opatření nezbytná k zajištění toho, aby za shora uvedené trestné činy bylo možné uložit účinné, přiměřené a odrazující tresty, přičemž:

- za trestné činy uvedené v článku 2 je třeba ukládat tresty odnětí svobody v horní hranici trestní sazby nejméně 1 až 3 roky,

³² Úř. věst. C 357 ze dne 13. 12. 2000, s. 7.

³³ Úř. věst. L 335 ze dne 11. 11. 2004, s. 8–11.

³⁴ Úř. věst. L 167 ze dne 25. 6. 1997, s. 1.

- za trestné činy uvedené v čl. 2 odst. 1 písm. a), b) a c) se mají ukládat tresty odnětí svobody v horní hranici trestní sazby nejméně 5 až 10 let, jsou-li spáchány za těchto okolností:
  - a) u trestného činu se jedná o velké množství drog,
  - b) u trestného činu se jedná o drogy, které nejvíce poškozují zdraví, nebo jeho následkem byla těžká újma na zdraví velkého počtu osob.
- za trestné činy uvedené v odstavci 2 se mají ukládat tresty odnětí svobody v horní hranici trestní sazby nejméně 10 let, pokud takový čin byl spáchán v rámci zločinného spolčení (jak je vymezeno ve společné akci 98/733/SVV ze dne 21. prosince 1998, kterou se stanoví, že účast na zločinném spolčení je v členských státech Evropské unie trestným činem).³⁵
- za trestné činy uvedené v čl. 2 odst. 1 písm. d) se mají ukládat tresty odnětí svobody v horní hranici trestní sazby nejméně 5 až 10 let, pokud takový čin byl spáchán v rámci zločinného spolčení, jak je vymezeno ve společné akci 98/733/SVV, s úmyslem použít prekursory k výrobě nebo zhotovení drog za okolností uvedených v odst. 2 písm. a) nebo b).

Aniž jsou dotčena práva obětí a ostatních třetích stran jednajících v dobré víře, členské státy musí přijmout nezbytná opatření umožňující propadnutí:

- látek, jež jsou předmětem shora uvedených trestných činů,
- nástrojů použitých nebo zamýšlených k použití při těchto trestných činech a
- výnosů z těchto trestných činů nebo propadnutí majetku v hodnotě odpovídající těmto výnosům, látkám nebo nástrojům (výrazy „propadnutí“, „nástroje“, „výnosy“ a „majetek“ mají stejný význam jako v článku 1 Úmluvy Rady Evropy o praní, vysledování, zajištění a propadnutí výnosů z trestné činnosti z roku 1990).

Podle čl. 5 tohoto RR každý členský stát může přijmout opatření nezbytná ke zmírnění trestů uvedených v článku 4, pokud se pachatel:

- a) zřekne trestné činnosti vztahující se k nedovolenému obchodu s drogami a prekursory a
- b) poskytne správním nebo justičním orgánům informace, které by jiným způsobem získat nemohly a které jim pomáhají:
  - i) v zabránění nebo zmírnění účinků trestného činu,
  - ii) v identifikaci nebo trestním stíhání dalších pachatelů,
  - iii) v nalezení důkazů nebo
  - iv) v zabránění dalším trestným činům uvedeným v člancích 2 a 3.

V čl. 6 tohoto RR je členským státům uložena povinnost zajistit, že právnické osoby lze činit odpovědnými za shora uvedené trestné činy,³⁶ které v jejich prospěch spáchá jakákoliv osoba jednající samostatně nebo jako člen orgánu dotyčné právnické osoby, která v této právnické osobě působí ve vedoucím postavení na základě:

³⁵ Úř. věst. L 351 ze dne 29. 12. 1998, s. 1.

³⁶ Trestní odpovědnost právnických osob v České republice není dosud zavedena, přestože jí povinnost zavést trestní odpovědnost právnických osob vyplývá i z jiných mezinárodních závazků – např. pro trestné činy korupce pro Českou republiku vyplývá z čl. 18 odst. 1 Trestněprávní úmluvy o korupci ze dne 27. ledna 1999 (čl. 70/2002 Sb.m.s.).

- a) oprávnění zastupovat tuto právnickou osobu,
- b) pravomoci přijímat rozhodnutí jménem této právnické osoby,
- c) pravomoci vykonávat kontrolu v rámci této právnické osoby.

Kromě případů uvedených v odstavci 1 přijme každý členský stát opatření nezbytná k zajištění trestní odpovědnosti právnických osob v případech, kdy nedostatek dohledu nebo kontroly ze strany osoby uvedené v odstavci 1 umožnil spáchání některého z trestných činů shora uvedených ve prospěch uvedené právnické osoby osobou podřízenou osobě uvedené shora.

Odpovědnost právnických osob podle odstavců 1 a 2 čl. 6 tohoto RR nevyklučuje trestní stíhání fyzických osob, které jsou pachatelé, návodci nebo pomocníky některého z trestných činů shora uvedených.

Článek 7 tohoto RR stanoví, že členské státy musí přijmout nezbytná opatření, aby právnickou osobu odpovědnou podle čl. 6 odst. 1 bylo možné postihnout účinnými, přiměřenými a odrazujícími sankcemi, které zahrnují pokuty trestní nebo jiné povahy a mohou zahrnovat jiné sankce, například:

- a) zbavení oprávnění na daňovou úlevu nebo jiné veřejné podpory nebo výhody,
- b) dočasný nebo trvalý zákaz provozování obchodních činností,
- c) uložení soudního dohledu,
- d) zrušení rozhodnutím soudu,
- e) dočasné nebo trvalé uzavření provozoven užitých pro spáchání trestného činu,
- f) v souladu s čl. 4 odst. 5 propadnutí látek, jež jsou předmětem trestných činů uvedených v článcích 2 a 3, nástrojů používaných nebo zamýšlených k použití při těchto trestných činech a výnosů z těchto trestných činů nebo propadnutí majetku v hodnotě odpovídající těmto výnosům, látkám či nástrojům.

Podle čl. 8 tohoto RR každý členský stát musí přijmout opatření nezbytná ke stanovení příslušnosti svých soudů pro trestné činy uvedené v článcích 2 a 3, je-li:

- a) trestný čin zcela nebo zčásti spáchán na jeho území,
- b) pachatel jeho státním příslušníkem nebo
- c) trestný čin spáchán ve prospěch právnické osoby usazené na území daného členského státu.

Členský stát může rozhodnout, že pokud je trestný čin spáchán mimo jeho území, shora uvedená pravidla pro stanovení soudní příslušnosti nepoužije nebo je použije jen v určitých případech nebo za určitých okolností.

Pokud členský stát v souladu se svými právními předpisy nevydává své státní příslušníky, přijme podle potřeby nezbytná opatření pro stanovení příslušnosti soudů a zahájení stíhání za shora uvedené drogové trestné činy, je-li trestný čin spáchán jeho státním příslušníkem mimo území daného členského státu. Toto ustanovení RR Česká republika plní, neboť uplatňuje zásadu aktivní personality, tj. pokud Česká republika v současné době na základě evropského zatýkacího rozkazu z jakéhokoli důvodu nepředá svého státního příslušníka k trestnímu stíhání do jiného členského státu, je oprávněna a vzhledem k zásadě legality trestního řízení i povinna zahájit vlastní trestní řízení.

Podle čl. 8 odst. 4 tohoto RR členské státy pokud nevydávají vlastní občany musí uvědomit o této skutečnosti Generální sekretariát Rady a Komisi, přičemž v případě potřeby uvedou, pro které konkrétní případy a okolnosti toto platí.

Opatření nezbytná pro dosažení souladu s tímto RR měly členské státy přijmout nejpozději do 12. května 2006. V této lhůtě měly členské státy předložit Generálnímu sekretariátu Rady a Komisi znění předpisů, kterými ve svém vnitrostátním právu provádějí povinnosti, jež pro ně vyplývají z tohoto RR.

Komise nejpozději do 12. května 2009 musí předložit zprávu Evropskému parlamentu a Radě o postupu provádění RR, včetně jeho dopadu na justiční spolupráci v oblasti nedovoleného obchodu s drogami. Na základě této zprávy Rada nejpozději do šesti měsíců od jejího předložení má uloženo vyhodnotit, zda členské státy přijaly opatření nezbytná k dosažení souladu s tímto rámcovým rozhodnutím.

Povinnost **zajišťovat a nechat propadnout výnosy** z nedovoleného obchodu s omamnými a psychotropními látkami členským státům vyplývá kromě jiných mezinárodních smluv³⁷ např. také z čl. 72 **Schengenské prováděcí úmluvy** (dále jen SPÚ).³⁸ Tato úmluva členským státům stanoví v oblasti předcházení drogové trestné činnosti i řadu preventivních opatření.

V čl. 73 SPÚ se smluvní strany v souladu se svými ústavami a právními řády zavázaly přijmout opatření, která umožní v oblasti nedovoleného obchodu s omamnými a psychotropními látkami využívat sledované zásilky. Rozhodnutí využít sledované zásilky se má přijímat pro každý jednotlivý případ na základě předchozího povolení všech dotyčných smluvních stran, kdy každá smluvní strana si na svém území ponechává řízení a kontrolu operace a je oprávněna zasáhnout.

SPÚ smluvním stranám v čl. 71 dále stanoví řadu závazků, které se týkají předcházení drogové trestné činnosti:

- povinnost veškerá opatření nezbytná pro předcházení nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami a jeho potlačování v oblasti přímého i nepřímého prodeje omamných a psychotropních látek jakéhokoli druhu, včetně konopí, jakož i v oblasti držení těchto látek za účelem jejich prodeje nebo vývozu příjmu v souladu se stávajícími úmluvami OSN,³⁹
- povinnost předcházet s využitím správních a trestněprávních opatření nedovolenému vývozu omamných a psychotropních látek jakéhokoli druhu, včetně konopí, jakož i prodeji těchto látek, jejich dodávání a obchodování s nimi, a potlačovat je,
- povinnost posílit na vnějších hranicích kontroly pohybu osob a zboží, jakož i dopravních prostředků za účelem boje proti nedovolenému dovozu omamných a psychotropních látek, včetně konopí,
- povinnost zvláště sřezit místa obecně známá využíváním pro obchod s drogami,
- povinnost předcházet negativním následkům nedovolené poptávky po omamných a psychotropních látkách jakéhokoli druhu, včetně konopí a boj proti nim,
- povinnost přijmout vhodná opatření umožňující kontrolu omamných a psychotropních látek, jakož i látek často používaných při jejich výrobě, které na území jedné

³⁷ Např. Úmluva Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami z 20. 12. 1988 (č. 462/1991 Sb.) nebo Úmluva o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu z 8. 11. 1990 (č. 33/1997 Sb.).

³⁸ Úř. věst., Zvl. vyd. 2004, Kap. 19, sv. 02 (L 239, 22. 9. 2000, s. 19).

³⁹ Jednotná úmluva o omamných látkách z roku 1961 ve znění protokolu z roku 1972, Úmluva o psychotropních látkách z roku 1971, Úmluva OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami ze dne 20. prosince 1988.

či několika smluvních stran podléhají přísnějším kontrolám než na jejich území, aby nebyla snižována účinnost těchto přísnějších kontrol.

Pokud jde o dovolený obchod s omamnými a psychotropními látkami, smluvní strany se mají dohodnout, že kontroly vyplývající z úmluv OSN vyjmenovaných v článku 71 a prováděné na vnitřních hranicích budou, bude-li to možné, přesunuty do vnitrozemí. Při pohybu cestujících směrem na území smluvních stran nebo v rámci těchto území mohou osoby převážet omamné a psychotropní látky k léčebným účelům, pouze pokud při kontrole předloží osvědčení vydané nebo ověřené příslušným orgánem státu bydliště.

Jednou z posledních iniciativ týkajících se právní úpravy drogové trestné činnosti je legislativní rezoluce Evropského parlamentu o **návru rámcového rozhodnutí Rady, které by mělo stanovit minimální zákonné znaky trestných činů a trestů za ně ukládaných v oblasti nelegálního obchodování s drogami.**⁴⁰

IV. ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO SOUDNÍHO DVORA TÝKAJÍCÍ SE DROGOVÝCH TRESTNÍCH VĚCÍ

Evropský soudní dvůr není trestním soudem Evropské unie, přesto již vydal několik rozhodnutí, která se týkají uplatňování trestního práva v členských státech. Je to dáno jednak tím, že jednou z funkcí Evropského soudního dvora je rozhodovat o souladu všech vnitrostátních právních předpisů členských států se základními svobodami Evropských společenství a jednak tím, že v případě členských států, které uznaly jurisdikci tohoto soudu v oblasti tzv. třetího pilíře, má právo rozhodovat o předběžných otázkách soudů těchto členských států, které se týkají souladu vnitrostátních předpisů s právními akty Rady v této oblasti.

Jeden z těchto rozsudků tohoto soudu se týká rovněž drogové trestné činnosti, a to rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 28. září 2006 (věc C-150/05) žádost o rozhodnutí o předběžné otázce soudu Rechtbank's-Hertogenbosch z Nizozemí ve věci Jean Leon van Straaten v. Nizozemí, Itálie.⁴¹

Toto rozhodnutí se týká výkladu článku 54 SPÚ – zásada zákazu dvojího trestu. Předběžná otázka se týkala toho, zda v případě trestného činu, který je v jednom členském státě předmětem stíhání jako vývoz drog do jednoho státu a v jiném členském státě jako dovoz drog z jiného členského státu, může být v členském státě vydán pravomocný rozsudek v případě, kdy v této věci v jiném členském státě již došlo ke zproštění obžaloby obžalovaného. Předběžná otázka se tedy týkala také definice totožnosti skutku.

Evropský soudní dvůr zaujal toto stanovisko:

1. článek 54 SPÚ musí být vykládán v tom smyslu, že:

- relevantním kritériem pro účely uplatnění uvedeného článku je kritérium totožnosti skutkové podstaty činu chápané jako existence souboru skutků, které jsou vzájemně neoddělitelně spojeny, nezávisle na právní kvalifikaci tohoto činu nebo chráněném právním zájmu,

⁴⁰ Úř. věst. C 102E ze dne 28. 4. 2004, s. 479–480.

⁴¹ Úř. věst. C 294 ze dne 2. 12. 2006, s. 14–15.

- pokud jde o trestné činy týkající se omamných látek, není vyžadováno, aby množství dotčené drogy v obou dotyčných smluvních státech nebo osoby, které se údajně činu v obou státech účastnily, byly totožné,
  - trestné činy spočívající ve vývozu a dovozu těchto omamných látek stíhané v různých smluvních státech SPÚ musí být v zásadě považovány za „tentyž čin“ ve smyslu tohoto článku 54, přičemž konečné posouzení v tomto ohledu přísluší příslušným vnitrostátním orgánům.
2. Zásada zákazu dvojího trestu zakotvená v článku 54 SPÚ se uplatní i na rozhodnutí soudních orgánů smluvního státu, kterým se obžalovaný pravomocně zprošťuje obžaloby pro nedostatek důkazů.

V. SPOLUPRÁCE PŘÍSLUŠNÝCH ORGÁNŮ ZABÝVAJÍCÍCH SE POTÍRÁNÍM NEDOVOLENÉHO NAKLÁDÁNÍ S OMAMNÝMI A PSYCHOTROPNÍMI LÁTKAMI

a) spolupráce mezi policejními orgány členských států EU

Evropská rada jakožto nejvyšší politický orgán Evropské unie se na svém zasedání ve dnech 9. a 10. prosince 1991 shodla na vytvoření Europolu, jehož počáteční úlohou mělo být organizování výměny informací mezi členskými státy týkajícími se nelegálního obchodu s drogami. Na svém zasedání ve dnech 26. a 27. června 1992 pak Evropská rada doporučila vypracovat Úmluvu o Europolu. Vzhledem k naléhavé potřebě řešit aktuální problémy spjaté s drogovou kriminalitou ministři vnitra na svém zasedání dne 18. září 1992 doporučili, aby první část Europolu, **protidrogová jednotka Europolu**, byla ustanovena nejpozději do 1. ledna 1993. K dohodě ministrů týkající se vzniku této protidrogové jednotky došlo dne 2. června 1993, která nabyla účinnosti od 1. ledna 1994.

Společným postupem přijatým Radou dne 10. března 1995 na základě článku K.3 Smlouvy o Evropské unii **týkajícím se protidrogové jednotky Europolu (95/73/JHA)**⁴² byla stanovena pravidla týkající se práce této jednotky.

Na základě tohoto společného postupu měly všechny členské státy do Haagu, který se stal sídlem této jednotky a později i Europolu, vyslat jednoho nebo více styčných důstojníků. Jednotka měla působit jako neoperační skupina pro výměnu a rozbor informací a zpráv, pokud přesahují dva nebo více členských států ve vztahu k:

- a) nezákonnému obchodování s drogami,
  - b) nezákonnému obchodování s radioaktivními a jadernými materiály,
  - c) zločinům zahrnujícím tajnou imigrační síť,
  - d) nezákonnému obchodování s vozidly,
- zejména pokud souvisely s organizovaným zločinem a praním peněz.

K naplňování tohoto účelu měli členové této jednotky v souladu s předpisy jejich členských států plnit tyto úkoly:

⁴² Úř. věst. L 62 ze dne 20. 3. 1995, s. 1–3, v češtině Kapitola 19, Svazek 1, s. 10.

- výměna informací mezi členskými státy, tak aby byla podporována trestní řízení týkající se shora uvedené trestné činnosti,
- příprava obecně situačních zpráv a rozborů trestné činnosti na základě informací neobsahujících osobní data poskytnutých členskými státy nebo získaných z jiných zdrojů.

Dále tento společný postoj upravoval zpracovávání a ochranu dat, personální obsazení jednotky, odpovědnost členských států při kontrole jejich styčných důstojníků a financování této jednotky.

Společným postupem ze dne 16. prosince 1996 schváleným Radou na základě článku K.3 Smlouvy o Evropské unii byl **rozšířen mandát protidrogové jednotky Europolu**⁴³ rovněž na trestné činy týkající obchodování s lidmi.

Dne 29. listopadu 1996 byla Radou na základě článku K.3 Smlouvy o Evropské unii přijata **Společná akce o výměně informací o určování chemické charakteristiky drog ke zdokonalení spolupráce mezi členskými státy v boji proti nedovolenému obchodu s drogami (96/699/SVV)**.⁴⁴

Touto společnou akcí má být zřízen soudržnější mechanismus pro předávání a šíření výsledků určování charakteristiky drog v členských státech. Počítá s výměnou informací týkajících se určování chemické charakteristiky kokainu, heroinu, LSD, amfetaminů a jejich derivátů typu extáze – MDA, MDMA a MDEA a jiných drog nebo psychotropních látek, jejichž zahrnutí členské státy uznají za vhodné. Protidrogová jednotka Europolu byla určena jako orgán, kterému mají být předávány informace členských států týkající se určování chemické charakteristiky.

Informace předávané protidrogové jednotce Europolu mají tuto úpravu:

i) Analýza drog ve formě tablet:

- a) fyzikální znaky vzorku – velikost, hmotnost, barva;
- b) vzory a označení – druh a umístění značky;
- c) druh a množství hlavní složky drogy ve vzorku;
- d) druh a množství všech dalších složek objevených během analýzy;
- e) snímek vzorku;
- f) registrační (identifikační) číslo vzorku.

ii) Analýza drog v jiné formě, než jsou tablety:

- a) druh a množství hlavní složky drogy ve vzorku;
- b) druh a množství všech dalších složek objevených během analýzy;
- c) registrační (identifikační) číslo vzorku.

Takto získané informace má Protidrogová jednotka Europolu předávat všem členským státům.

Téhož dne, tj. 29. listopadu 1996 Rada na základě článku K.3 Smlouvy o Evropské unii přijala **Společnou akci o spolupráci mezi celními orgány a organizacemi podniků v boji proti nedovolenému obchodu s drogami (96/698/SVV)**.⁴⁵ Na základě této společné akce mají členské státy vytvořit nebo rozvinout na vnitrostátní úrovni programy pro memorandum o porozumění v souladu s hlavními směry uvedenými

⁴³ Úř. věst. L 342 ze dne 31. 12. 1996, s. 4.

⁴⁴ Úř. věst. L 322 ze dne 12. 12. 1996, s. 5–6, v češtině: Kapitola 19, Svazek 01, s. 42.

⁴⁵ Úř. věst. L 322 ze dne 12. 12. 1996, s. 3–4, v češtině: Kapitola 19, Svazek 01, s. 40.

v této společné akci a vyzvat k účasti na těchto programech, a to za účelem posílení spolupráce, která již existuje v rámci boje proti nedovolenému obchodu s drogami mezi celními orgány členských států a organizacemi podniků, jež vykonávají činnost v Evropské unii.

Dne 16. června 1997 Rada přijala na základě článku K.3 Smlouvy o Evropské unii **společnou akci týkající se výměny informací, zjišťování rizika a kontroly nových syntetických drog**.⁴⁶ Tato společná akce směřovala k vytvoření mechanismu pro rychlou výměnu informací o nových syntetických drogách a zjištění jejich rizik, tak aby se umožnilo použití kontrolních opatření rovněž na nové syntetické drogy, které nejsou běžně uvedeny na žádném seznamu Úmluvy OSN z r. 1971. Tato společná akce stanovila pravidla výměny informací o těchto nových syntetických drogách, zdravotních rizicích spojených s jejich užíváním a postup, který umožní podřídit novou syntetickou drogou kontrole a trestnímu postihu.

Reakcemi na tuto společnou akci byla např. rozhodnutí Rady ze dne 13. září 1999, kterým Rada definovala jako novou syntetickou drogu látku 4-MTA, která má být podřízena kontrolním opatřením a trestním sankcím⁴⁷ nebo rozhodnutí Rady ze dne 27. listopadu 2003 o kontrolních opatřeních a trestních sankcích ve vztahu k novým syntetickým drogám 2C-I, 2C-T-2, 2C-T-7 a TMA-2.⁴⁸

Problematikou hodnocení drogové trestné činnosti se pravidelně zabývají všechny výroční zprávy Evropské unie.

Vzhledem k tomu, že zvláštní rizika spojená s vývojem psychoaktivních látek vyžadují rychlé jednání ze strany členských států a k tomu, že nebudou-li nové psychoaktivní látky zahrnuty do oblasti působnosti trestního práva ve všech členských státech, mohou vzniknout problémy ve spolupráci mezi justičními orgány členských států a jejich orgány činnými v trestním řízení z toho důvodu, že daný trestný čin nebo trestné činy nebudou trestné podle práva jak dožadujícího, tak i dožadovaného státu, Rada dne 10. května 2005 přijala **rozhodnutí o výměně informací, hodnocení rizika a kontrole nových psychoaktivních látek**.⁴⁹ Tímto rozhodnutím byl zaveden mechanismus pro rychlou výměnu informací o nových psychoaktivních látkách a stanoveno hodnocení rizik spojených s těmito novými psychoaktivními látkami, aby bylo možno použít opatření pro kontrolu omamných a psychotropních látek uplatňovaná v členských státech i na nové psychoaktivní látky, které nejsou uvedeny na žádném ze seznamů:

- a) Jednotné úmluvy Organizace spojených národů o omamných látkách z roku 1961, které mohou představovat srovnatelnou hrozbu pro veřejné zdraví jako látky uvedené na seznamu I, II nebo IV této úmluvy, a
  - b) Úmluvy Organizace spojených národů o psychotropních látkách z roku 1971, které mohou představovat srovnatelnou hrozbu pro veřejné zdraví jako látky uvedené na seznamu I, II, III nebo IV této úmluvy.
- Toto rozhodnutí se týká konečných produktů, které se odlišují od prekursorů.

⁴⁶ Úř. věst. L 167 ze dne 25. 6. 1997, s. 1.

⁴⁷ Úř. věst. L 244 ze dne 16. 9. 1999, s. 1.

⁴⁸ Úř. věst. L 321 ze dne 6. 12. 2003, s. 64–65.

⁴⁹ Úř. věst. L 127 ze dne 20. 5. 2005, s. 32–37.

b) spolupráce mezi justičními orgány členských států EU

Účinný postih drogové trestné činnosti v Evropské unii kromě řádné spolupráce policejních orgánů není myslitelný bez účinné spolupráce justiční orgánů členských států. Za posledních deset let proto Rada aktivně hledala nové nástroje justiční spolupráce ve věcech trestních.

Rámcovým rozhodnutím Rady ze dne 13. 6. 2002 o evropském zatýkáacím rozkazu a postupech předávání mezi jednotlivými státy (2002/584/JVV)⁵⁰ bylo vydávací řízení mezi členskými státy nahrazeno řízením o evropském zatýkáacím rozkazu (dále jen EZR). EZR byl členskými státy implementován v letech 2004 až 2007 (jako poslední začaly dnem svého přístupu k Evropské unii 1. ledna 2007 aplikovat EZR Rumunsko a Bulharsko).

Pokud jde o právní pomoc v užším smyslu (dožádání o provedení úkonu v trestním řízení) již 14. prosince 1993 vydal Výkonný výbor zabývající se naplňováním SPÚ **rozhodnutí o zdokonalení praktické soudní spolupráce při boji proti nedovolenému obchodu s omamnými látkami (SCH/Com-ex (93) 14)**.⁵¹ Tímto rozhodnutím Výkonný výbor smluvními stranám uložil zlepšit vzájemnou spolupráci ve věcech trestních tím, že dožádaná smluvní strana, pokud má v úmyslu žádosti o vzájemnou pomoc nevyhovět nebo jí vyhovět pouze zčásti, musí sdělit dožadující straně důvody svého odmítnutí a případně podmínky, které musí být splněny, aby bylo možné žádosti vyhovět.

Kapitola 2 SPÚ obsahuje ustanovení čl. 48 až 53 týkající se vzájemné pomoci v trestních věcech, která doplňují Evropskou úmluvu o vzájemné pomoci ve věcech trestních z 20. 4. 1959 (č. 550/1992 Sb.).⁵²

Na tuto Úmluvu Rady Evropy navazuje rovněž **Úmluva Evropské unie o vzájemné pomoci ve věcech trestních mezi členskými státy EU (č. 55/2006 Sb.m.s.)**.⁵³

Z nejnovějších nástrojů Rady je na území České republiky v účinnosti **rámcové rozhodnutí Rady o výkonu příkazů k zajištění majetku nebo důkazních prostředků v Evropské unii (2003/577/JHA)**.⁵⁴

Z nových nástrojů praktické spolupráce mezi členskými státy v oblasti justiční spolupráce ve věcech trestních je třeba zmínit zejména **Eurojust**,⁵⁵ který již rovněž zřídil pracovní skupinu zabývající se problematikou drogové trestné činnosti.

VI. PODPORA OSTATNÍCH REGIONŮ

Trestná činnost spojená s nelegálním obchodem s drogami není samozřejmě pouze problémem člených států Evropské unie, a proto je velmi důležitá spolupráce členkých států i Evropské unie jako celku s třetími státy.

⁵⁰ Úř. věst. L 190 ze dne 18. 7. 2002, s. 1–20, zvláštní vydání v českém jazyce Kapitola 19, Svazek 06, s. 34–51.

⁵¹ Úř. věst. L 239 ze dne 22. 9. 2000, s. 427–427, v češtině: Kapitola 19, Svazek 02, s. 389–389.

⁵² Tato Úmluva má v současné době již dva dodatkové protokoly (č. 31/1997 Sb. a č. 48/2006 Sb.m.s.).

⁵³ Úř. věst. C 197, 12. 7. 2000, s. 3–23.

⁵⁴ Úř. věst. L 196 ze dne 2. 8. 2003, s. 45–55.

⁵⁵ Evropská jednotka pro soudní spolupráci – Eurojust – byl zřízen rozhodnutím Rady EU ze dne 28. února 2002 č. 2002/187/SVV (Úř. věst. L 63/1 ze dne 6. 3. 2002), pozměněného rozhodnutím Rady ze dne 18. června 2003 č. 2003/659/SVV (Úř. věst. L 245/44 ze dne 29. 9. 2003). Od 1. března 2001 dočasně působil v Bruselu a v prosinci r. 2002 se přestěhoval do Haagu. Eurojust a Europol podepsali 9. června 2004 dohodu o těsné spolupráci.

Z hlediska policejní spolupráce je velmi důležité přijetí **Dohody o spolupráci mezi Úřadem OSN pro drogy a Evropským policejním úřadem (Europol)**.⁵⁶

Pomocí zemí třetím zemím se zabývá **nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1717/2006** ze dne 15. listopadu 2006 o **zřízení nástroje stability**.⁵⁷ V čl. 3 podst. 2 písm. c) tohoto nařízení se Evropské společenství mimo jiné zavazuje poskytnout podporu dohledu nad bezpečnostním systémem a opatření k posílení kapacity donucovacích orgánů a justičních orgánů zapojených do boje proti nezákonnému obchodování s drogami. Pokud jde o pomoc v souvislosti s problémem drog, je zde zdůrazněno, že je třeba věnovat náležitou pozornost mezinárodní spolupráci s cílem šířit osvědčené postupy vedoucí ke snižování poptávky, výroby a napáchaných škod.

Evropské společenství rovněž uzavřelo nebo připravuje uzavření dohod o prekursorech a chemických látkách často používaných k nedovolené výrobě omamných nebo psychotropních látek se státy, které mají vážné problémy s drogovou trestnou činností jako na Venezuela,⁵⁸ Peru,⁵⁹ Ekvádor,⁶⁰ Kolumbie⁶¹ nebo Bolívie.⁶²

EUROPEISATION OF COMBATING ILLEGAL DRUG TRAFFICKING

Summary

Illegal drug trafficking is one of the major problems of the European Union. Since January 1, 2007 the European Union has had 27 Member States. So-called Schengen area includes also Norway and Island. This space where internal borders are fading, associates roughly 500 millions of people. This historically unique integration of Europe brings also new challenges that the Member States have to face.

Since the nineties of the twenty-century the Council has enacting anti-drug strategies. The last one was enacted for years 2004–2012. Two anti-drug action plans that set particular tasks for preventing and combating illegal drug trafficking concur this strategy.

The first resolution of the European Parliament on drug trafficking was of February 27, 1989.⁶³ The European Parliament called on the Member States to enhance the quality of legal co-operation in criminal matters concerning illegal drug trafficking particularly by improving extradition, seizure of proceeds of crime, providing banking information and by combating money laundering.

The Council legal tools have no direct effect. Despite of that the Council enacted several legal tools that had a significant influence on the legal order of Member States in the area of drug criminality. The Council adopted several regulations that defined precursors – i.e. the Regulation No. 273/2004 of February 11, 2004 on drug precursors⁶⁴ and the Regulation No. 111/2005 of December 22, 2004 laying down rules for the monitoring of trade between the Community and third countries in drug precursors.⁶⁵

The great importance for the harmonisation of the law concerning drug criminality in the Members States has the Joint Action of 17 December 1996 adopted by the Council on the basis of Article K.3 of the Treaty on European Union concerning the approximation of the laws and practices of the Member States of the

⁵⁶ <http://www.europol.europa.eu/legal/agreements/Agreements/17655.pdf>

⁵⁷ Úř. věst. L 327 ze dne 24. 11. 2006, s. 1–11.

⁵⁸ Úř. věst. L 324 ze dne 30. 12. 1995, s. 34–34, v češtině Kapitola 11, Svazek 23, s. 278–278.

⁵⁹ Úř. věst. L 324, ze dne 30. 12. 1995, s. 27–33, v češtině Kapitola 11, Svazek 23, s. 270–277.

⁶⁰ Úř. věst. L 324 ze dne 30. 12. 1995, s. 18–18, v češtině Kapitola 11, Svazek 23, s. 260–260.

⁶¹ Úř. věst. L 324 ze dne 30. 12. 1995, s. 10–10, v češtině Kapitola 11, Svazek 23, s. 251–251.

⁶² Úř. věst. L 324 ze dne 30. 12. 1995, s. 1–2, v češtině Kapitola 11, Svazek 23, s. 241–242.

⁶³ OJ C 47, 27/2/1989, p. 53.

⁶⁴ OJ L 47, 18/2/2004, p. 1–10.

⁶⁵ OJ L 22, 26/1/2005, p. 1–10.

European Union to combat drug addiction and to prevent and combat illegal drug trafficking.⁶⁶ This joint action sets an obligation to the Member States to approximate their domestic law so they could better cooperate in the suppression of drug criminality including a drug tourism. The drug tourism is also the subject of the Council resolution on measures concerning this problem from November 29, 1996.⁶⁷

In the Council Recommendation of 25 April 2002 on improving investigation methods in the fight against organised crime linked to organised drug trafficking: simultaneous investigations into drug trafficking by criminal organisations and their finances/assets⁶⁸ the Council called on the Member States to create a specialisation for drug criminality, to use joint investigation teams and co-operate with Europol.

Details concerning definition of drugs crimes and sentencing to imprisonment are given by the Council Framework Decision 2004/757/JHA of 25 October 2004 laying down minimum provisions on the constituent elements of criminal acts and penalties in the field of illicit drug trafficking (hereinafter FD).⁶⁹ Inter alia this FD sets the limits for a sentencing for a drug criminality including this criminality committed by a criminal organisation and obliges the Member States to introduce the criminal responsibility of legal persons for the drug criminality. This FD has to be implemented till May 12, 2006. The Member States will have to present to the General secretariat of the Council the wording of domestic law implementing this FD by May 12, 2006. The Commission has to submit to the European Parliament the report about this implementation till May 12, 2009.

Another important legal tool concerning combating drug criminality and mutual cooperation between the Member States is the Schengen Implementing Treaty.

The European Court of Justice has already decided one case concerning drug criminality – the decision of September 28, 2006 (No. C-150-05) – the request concerning a preliminary question of the Netherlands court *Rechtbank's-Hertogenbosch* in the criminal matter *Jean Leon van Straaten v. Netherlands, Italy*.⁷⁰ The court gave the opinion in this matter regarding Art. 54 of the Schengen Implementing Treaty.

During the last 15 years the police and judicial co-operation between the Member States was also improved. The European Council during its summit in December 1991 decided about establishing Europol. The Council of Ministers of Interior decided to set up the anti-drug unit of Europol that started to work on January 1, 1994. The Council joint position of March 10, 1995 sets the rules concerning the work of this unit.⁷¹

The great contribution for the judicial co-operation in criminal matters was brought by introducing of the European Arrest Warrant,⁷² mutual recognition of freezing orders,⁷³ by the ratification of the Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters between the Member States of the European Union⁷⁴ and by the setting up Eurojust.⁷⁵

The drug criminality is not only the problem of the European Union, so the great importance has also the agreements with the third states and the co-operation agreement between UN Office for drugs and Europol.

Key words: illegal drug trafficking, Europol anti-drug unit, anti-drug action plan anti-drug strategy, joint investigation team

⁶⁶ OJ L 342, 31/12/1996, p. 6–8.

⁶⁷ OJ L 375, 12/12/1996, p. 3.

⁶⁸ OJ C 114, 15/05/2002, p. 1–2.

⁶⁹ OJ L 335, 11/11/2004, p. 8–11.

⁷⁰ OJ C 294, 2/12/2006, p. 14–15.

⁷¹ OJ L 62, 20/3/1995, p. 1–3.

⁷² OJ L 190, 18/7/2002, p. 1–20.

⁷³ OJ L 196, 2/8/2003, p. 45–55.

⁷⁴ OJ C 197, 12/7/2000, p. 3–23.

⁷⁵ OJ L 63/1, 6/3/2002, changed by OJ L 245/44, 29/9/2003.